

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Шифр, назва дисципліни	РТЕ102 Виробнича практика/ Training at the Enterprise
Рівень вищої освіти	Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та управління бізнесом
Семестр	4 семестр
Курс	2 курс (11 кл)
Анотація курсу	Виробнича практика є важливим етапом процесу практичної підготовки майбутніх фахівців у сфері економіки та бізнесу та є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки молодших бакалаврів. <i>Основна мета виробничої практики</i> спрямована на закріплення здобувачами, отриманих під час вивчення фахових економічних дисциплін, теоретичних знань та практичних умінь; формування системного уявлення про особливості організації та здійснення аналітичної роботи на підприємстві, а також формування умінь самостійно приймати професійні рішення під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:2929/course/view.php?id=145
Мова викладання	українська
Лектор курсу	д-р. екон. наук, доцент Кузнецова Наталія Богданівна канали комунікації: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: analityk.n@ukr.net Messenger: https://www.facebook.com/kuznetsova.n/ викладач, спеціаліст I категорії Цибань Анжела Олександрівна канали комунікації: СДН «Moodle»: повідомлення в чаті E-mail: angelitka.z@gmail.com Messenger: https://www.facebook.com/angela.tsyban/
Місце дисципліни в освітній програмі	
Освітня програма	Економіка та управління бізнесом: http://csbc.edu.ua/documents/otdel/ooop_ee.pdf
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК11. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, на основі етичних міркувань (мотивів).

	<p>ЗК13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.</p>
<p>Перелік спеціальних компетентностей (СК)</p>	<p>СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>СК6. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.</p> <p>СК7. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.</p> <p>СК9. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.</p> <p>СК10. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.</p> <p>СК11. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.</p> <p>СК 13. Здатність самостійно виконувати завдання, за усталеними алгоритмами здійснювати економічні розрахунки, організувати роботу та аналізувати первинну інформацію.</p> <p>СК14. Здатність аналізувати проблеми діяльності підприємств, установ, організацій з урахуванням специфіки їх функціонування, рекомендувати ефективні управлінські та економічні рішення щодо розвитку господарюючих суб'єктів.</p> <p>СК15. Здатність виконувати типові спеціалізовані завдання, пов'язані з діяльністю та функціонуванням системи управління суб'єктів господарювання.</p> <p>СК16. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності суб'єктів господарювання.</p>
<p>Перелік програмних результатів навчання</p>	<p>ПРН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій для прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).</p> <p>ПРН6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.</p> <p>ПРН 9. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.</p> <p>ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.</p> <p>ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.</p>

	<p>ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з аналітичних текстів з економіки.</p> <p>ПРН 17. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.</p> <p>ПРН 18. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.</p> <p>ПРН 20. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПРН 23. Застосовувати набуті знання для запобігання корупції та будь-яким проявам недоброчесності в роботі.</p> <p>ПРН 24. Демонструвати вміння знаходити оптимальні, обґрунтовані, творчі рішення для розв'язування типових спеціалізованих професійних задач.</p> <p>ПРН 25. Застосовувати інноваційні підходи в діяльності суб'єктів господарювання.</p>
Опис дисципліни	
Структура навантаження на студента	<p>Загальна кількість годин – 180</p> <p>Кількість кредитів – 6</p> <p>Форма підсумкового контролю – залік</p>
Методи навчання	Практичний метод - заняття (аналітична робота, розв'язування задач, проблемних завдань) на підприємстві - базі практики.
Зміст дисципліни	
1. Ознайомлення з виробничо-господарською діяльністю підприємства	Вивчити правила охорони праці, техніку безпеки та правила внутрішнього розпорядку на підприємстві. Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці. Ознайомитися з історією розвитку підприємства. Розглянути Статут, визначити організаційно-правову форму та види діяльності підприємства, мету та напрямки діяльності, види продукції чи послуг, що виробляються або надаються, органи управління підприємством та організаційну структуру управління, взаємозв'язок адміністративних підрозділів.
2. Ознайомлення зі структурою, завданнями та функціями економічної служби на підприємстві	Ознайомитись з переліком економічних служб на підприємстві, особливостями організації їх роботи. Розглянути положення про економічну службу підприємства (фінансово-економічний, плановий відділ чи інш.), організаційну структуру відділу та визначити основні завдання, функції економічної служби, взаємозв'язок з іншими підрозділами підприємства. Вивчити посадові інструкції працівників відділу.
3. Аналіз основних техніко-економічних показників діяльності підприємства	Ознайомитися з економічною документацією та особливостями документообігу підприємства, основними джерелами для аналізу техніко-економічних показників, а саме формами фінансової та статистичної звітності. Розрахувати основні техніко-економічні показники, проаналізувати номенклатуру й асортимент продукції, обсяги й динаміку виробленої та реалізованої продукції. Вивчити документальне оформлення витрат на виробництво продукції на підприємстві. Вивчити формування фактичної собівартості реалізованої продукції. Узагальнити результати аналізу

	відповідними висновками та рекомендаціями щодо удосконалення діяльності підприємства у майбутньому.
4. Аналіз агрегованого балансу підприємства	Ознайомитися з формою № 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан) фінансової звітності, скласти порівняльно-аналітичний баланс підприємства. Провести розрахунок та аналіз показників: динаміки та структури оборотних та необоротних активів підприємства, власного капіталу, довгострокових та поточних зобов'язань підприємства за останні три роки діяльності. Визначити показники майнового стану. Сформувати відповідні аналітичні таблиці та графіки. Узагальнити результати аналізу відповідними висновками та рекомендаціями щодо покращення майнового стану підприємства та управління його активами і пасивами.
5. Оцінка технічного стану основних засобів підприємства та ефективності використання основних та оборотних засобів підприємства	Табличним та графічним методами проаналізувати динаміку, склад й структуру основних засобів підприємства. Розрахувати показники технічного стану основних засобів: коефіцієнти оновлення, вибуття, приросту вартості. Провести аналіз ефективності використання основних засобів та оборотних засобів підприємства в динаміці за останні три роки. За результатами розрахунків виділити проблеми та чинники, що негативно впливають на майновий стан підприємства і запропонувати шляхи подолання виявлених проблем.
6. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами	Ознайомитись з джерелами інформації для аналізу трудових ресурсів підприємства, а саме формою статистичної звітності № 1-ПВ (квартальна) «Звіт з праці», формою № 6-ПФ (річна) «Звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання». Дати характеристику персоналу, описати його склад та структуру. Провести оцінку забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Розрахувати показники руху персоналу підприємства в динаміці за останні три роки. Розглянути структуру фонду оплати праці на підприємстві, провести оцінку ефективності витрат на заробітну плату. Сформувати узагальнюючі висновки, описавши особливості кадрової політики підприємства та її слабкі сторони. Розробити рекомендації з удосконалення кадрової політики на підприємстві.
7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	Визначити структуру і зміст форми № 2 «Звіт про фінансові результати». Ознайомитися із загальною методикою складання Звіту. Провести аналіз рівня і динаміки фінансових результатів за останні три роки. Описати склад і структуру доходів, витрат і відрахувань підприємства. Розрахувати показники рентабельності активів, капіталу та виробничих фондів. Зробити аналітичні висновки з пропозиціями.
8. Аналіз інших напрямків господарської діяльності підприємства	В залежності від теми індивідуального завдання провести вибірковий аналіз окремих напрямків господарської діяльності підприємства. Наприклад: проаналізувати абсолютні та відносні показники фінансової стійкості та платоспроможності підприємства в динаміці за останні три роки; здійснити розподіл активів підприємства за ознакою ліквідності, пасивів підприємства за ознакою терміновості погашення, узагальнити результати висновками про ступінь ліквідності балансу підприємства; проаналізувати динаміку обсягу та структури вихідного та чистого грошового потоку, оцінити рівень збалансованості та рівномірності

	формування грошових потоків підприємства; розрахувати показники ділової та ринкової активності підприємства; провести діагностику ймовірності банкрутства та інше залежно від обраної теми. Узагальнити результати аналізу відповідними висновками.
9. Проблеми та заходи щодо покращення результатів господарської діяльності підприємства	Окреслити, на підставі отриманих під час проходження виробничої практики даних та проведеного аналізу, проблеми в діяльності підприємства. Обґрунтувати рекомендації щодо напрямів усунення недоліків та покращення результатів господарської діяльності підприємства чи окремих його підрозділів тощо.

Політика дисципліни

Політика відвідування	Регулярне відвідування підприємства – бази практики, своєчасність виконання звіту з виробничої практики. Політика здобуття знань з виробничої практики визначається методичними рекомендаціями підготовленими на кафедрі економіки, управління та адміністрування при підготовці фахівців за освітньою програмою «Економіка та управління бізнесом»
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.

Система оцінювання

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики, індивідуального завдання тощо. Письмовий звіт з практики разом зі щоденником, який завіряється керівником практики від підприємства, подається керівнику практики від кафедри. Звіт з практики повинен відповідати вимогам щодо оформлення, змісту всіх розділів програми, індивідуального завдання. Звіт з практики захищається студентом з виставленням оцінки за 100-бальною шкалою оцінювання та шкалою ECTS (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати атестацію – 60 балів).

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння
D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Критерії оцінювання змісту та захисту звіту з виробничої практики

Оцінка ECTS	Критерії оцінювання
A (відмінно)	Під час написання звіту з практики студент показав глибокі теоретичні та практичні знання з економічних дисциплін; підготував звіт про проходження практики, що відповідає вимогам методичних рекомендацій, в т.ч. наявні всі необхідні додатки; в звіті розрахунки економічних показників здійснив вірно

	та доповнив графіками, діаграмами; дав свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження; висновки сформував повні та обґрунтовані; на захисті продемонстрував вільне володіння інформацією, яка була зібрана під час проходження практики, твердо і впевнено відповів на запитання; звіт про проходження практики і щоденник практики, додатки оформлено у відповідності до вимог і подано до захисту у визначений кафедрою термін.
В (добре)	Студент під час написання звіту з практики показав високі теоретичні та практичні знання з економічних дисциплін; підготував звіт про проходження практики, що за структурою відповідає вимогам методичних рекомендацій; звіт доповнив необхідними додатками; здійснив всі необхідні аналітичні розрахунки, допускаючи несуттєві арифметичні помилки; сформував свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження; на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на поставлені запитання; звіт про проходження практики і щоденник практики оформлено у відповідності до вимог з незначними недоліками і подано до захисту у визначений кафедрою термін.
С (добре)	Під час написання звіту студент показав досить високі теоретичні знання з економічних дисциплін; підготував звіт про проходження практики, що за структурою відповідає вимогам методичних рекомендацій, однак мають місце окремі неточності та фактичні помилки в розрахунках аналітичних показників; студент не може сформулювати повні та обґрунтовані пропозиції і рекомендації з теми дослідження; на захисті продемонстрував добрі знання, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання; допускає помилки в оформленні звіту про проходження практики та щоденника практики.
Д (задовільно)	Студент показав достатні теоретичні знання з економічних дисциплін під час написання звіту з виробничої практики; підготував звіт про проходження практики, що загалом відповідає вимогам методичних рекомендацій, однак під час викладення результатів дослідження студент допускає значні помилки: порушує послідовність викладу матеріалу, допускає неточності та помилки в розрахунках аналітичних показників, формуванні графіків та діаграм; студент формує поверхневі висновки та рекомендації; на захисті демонструє достатні знання з теми дослідження та плутається у відповідях на запитання; допускає суттєві помилки в оформленні звіту про проходження практики та щоденника практики; відсутня більшість додатків.
Е (задовільно)	Студент показав задовільні теоретичні знання з економічних дисциплін під час написання звіту з виробничої практики; підготував звіт про проходження практики, що не повністю відповідає вимогам методичних рекомендацій, розкриває питання неповністю або розкриває їх невірно; допускає грубі помилки в розрахунках економічних показників, розрахунки не доповнює графіками та діаграмами; студент не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх; на захисті демонструє задовільні знання з теми дослідження, однак не може відповісти на більшість поставлених питань; оформлення звіту здебільшого не відповідає вимогам; відсутні додатки.
FX (незадовільно)	Звіт про проходження виробничої практики та щоденник практики оформлені з численними помилками або не в повному обсязі, на захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів відповісти на поставлені питання, що може свідчити про несамотійне виконання звіту про проходження практики.
F (незадовільно)	Звіт про проходження виробничої практики та щоденник практики повністю не відповідає вимогам методичних рекомендацій, має незрозумілу структуру,

	містить здебільшого теоретичну інформацію, аналітичні розрахунки виконані невірно або не в повному обсязі; відсутні висновки та додатки; оформлення звіту та щоденника з практики не відповідає вимогам; на захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми або не з'явився; робота виконана несамотійно або подана на перевірку невчасно.
--	--

Список рекомендованих джерел

1. Ватаманюк О. З. Бізнес-економіка: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 324 с.
2. Господарський кодекс України. Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Гринів Б. В. Економічний аналіз торговельної діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 392 с.
4. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальн. посіб. Мелітополь: Люкс, 2021. 260 с.
5. Долока Л. В., Цибань А. О., Кузнецова Н.Б. Методичні вказівки до написання звіту з виробничої практики для освітньої програми «Економіка та управління бізнесом» (молодший бакалавр) Черкаси: ЧДБК, 2024. 43 с.
6. Ковальська Л.Л., Кривов'язюка І.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
7. Косова Т. Д. Організація та методика економічного аналізу: навчальний посібник. Київ: ЦНЛ, 2019. 528 с.
8. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. Економічний аналіз: навчальний. посібник. Рівне: НУВГП, 2017. 156 с.
9. Мулик Т.О. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 288 с.
10. Податковий кодекс України. Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 08.10.2024).
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р., № 996-XIV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 08.10.2024).
12. Тігова Т.М. Селіверстова Т.М., Процюк Т.Б. Аналіз фінансової звітності: навчальний посібник Київ: ЦУЛ, 2019. 268с.
13. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз. Навчально-методичний посібник для практичних занять і самостійної роботи (для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання ступеня вищої освіти Бакалавр освітньо-професійної програми Облік і оподаткування спеціальності 071 Облік і оподаткування). Полтава: ПДАУ, 2021. 99 с.
14. Черниш С. С. Економічний аналіз. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 312 с.
15. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. Вид. 2-ге перероб. і допов. Київ: Ліра-К, 2020. 596 с.
16. Закон України «Про вищу освіту» від 24.03.2024 № 1556-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (Дата звернення 27.03.2024 р.)
17. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка» для першого (бакалаврського) рівня освіти» від 13.11.2018, № 1244 URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/051-Ekonomika-bakalavr.28.07-1.pdf> (Дата звернення 22.03.2024 р.)
18. Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93> (Дата звернення 12.03.2024 р.)
19. ОПП «Економіка та управління бізнесом» початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти, спец. 051 «Економіка» ЧДБК, 2024.
20. Положення про практичну підготовку здобувачів освіти Черкаського державного бізнес-коледжу URL: <http://csbc.edu.ua/documents/news/3103231.pdf> (Дата звернення 10.03.2024 р.).

21. Palepu, K. G., Healy, P. M., Wright, S., Bradbury, M., & Coulton, J. (2020). *Business analysis and valuation: Using financial statements*. Cengage AU.
22. Chatterjee, S., Rana, N. P., & Dwivedi, Y. K. (2024). How does business analytics contribute to organisational performance and business value? A resource-based view. *Information Technology & People*, 37(2), 874-894.